

“Labākais spiegu romāns, kādu jebkad esmu lasījis.”

Greiems Grīns

Esmu lasījis un pārlasījis romānu “Spiegs, kas ienāca no aukstuma” neskaitāmas reizes no pusaudža vecuma, lai sev atgādīnātu, cik izcils var būt daiļliteratūras darbs.

Malkolms Gledvels

“Spiegs, kas ienāca no aukstuma” ir viens no tiem retajiem romāniem, kas maina tavu pasaules skatījumu. Pārliciecinot, nepārspējams, izcils.

Viljams Boids, *The Guardian*

“Spiegs, kas ienāca no aukstuma”, uzrakstīts ar nesaudzīgu, bet elegantu precizitāti, ir tāda vīra portretējums, kurš dzīvojis melos un aizsegā tik ilgi, ka jau aizmirsis, kā tas ir – būt patiesam. Augstākās raudzes trilleris un daudz vairāk...

Time

Lekarē spēj atainot emocijas, sākot ar svišanu un beidzot ar izmisīgu mīlestību, ar koncentrētu un līdzjūtības piepildītu pārlicību. Un pats svarīgākais – viņš māk izstāstīt stāstu! Izcili!

Sunday Times

JOHN
LE CARRÉ

THE SPY
WHO CAME IN FROM THE COLD

DŽONS LEKARĒ

SPIEGS,
KAS IENĀCA NO AUKSTUMA

TULKOJUSI
ZANE ROZENBERGA

821.111-31
Le 410

John le Carré
THE SPY WHO CAME IN FROM THE COLD

Copyright © 1963, le Carré Productions
Vākam izmantots attēls © shutterstock.com

Džons Lekarē
SPIEGS, KAS IENĀCA NO AUKSTUMA

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja un redaktore *Una Orinska*
Korektore *Jana Boikova*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Maketētāja *Ilze Šmite*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-800.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Zane Rozenberga, 2024
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2024
ISBN 978-9934-32-832-9

1

Kontrolpunkts

Amerikānis pasniedza Līmasam vēl vienu tasi kafijas un teica:
– Jums vajadzētu iet atpakaļ un izgulēties. Ja viņš parādīsies, mēs varam jums piezvanīt.

Līmass neatbildēja, tikai skatījās pa kontrolpunkta logu uz tukšo ielu.

– Jūs nevarat gaidīt mūžīgi, ser. Varbūt viņš ieradīsies kaut kad citā laikā. Mēs varam uzdot policijai sazināties ar aģentūru, un jūs būsiat atpakaļ divu minūšu laikā.

– Nē, – Līmass atbildēja, – ir jau gandrīz tumšs.

– Bet jūs nevarat gaidīt mūžīgi; viņš atpaliiek no grafika jau par deviņām stundām.

– Ja jūs gribat iet, tad ejiet! Jūs ļoti palīdzējāt, – Līmass piebilda. – Es pateikšu Krāmeram, ka jūs ļoti palīdzējāt.

– Bet cik ilgi jūs gaidīsiet?

– Līdz viņš ieradīsies. – Līmass piegāja pie novērošanas loga un nostājās starp diviem nekustīgiem policistiem. Viņu binokļi bija pievērsti austrumu kontrolpunktam.

– Viņš gaida, kad iestāsies tumsa, – Līmass klusi teica. – Es to zinu.

– No rīta jūs teicāt, ka viņš ieradišoties kopā ar strādniekiem.

Līmass pagriezās pret viņu.

– Aģenti nav lidmašīnas. Viņiem nav grafiku. Viņš ir izmisis, viņš bēg, viņš ir izbiedēts. Viņu vajā Munts – pašlaik, šajā brīdī! Viņam ir tikai viena iespēja. Ļausim viņam pašam izvēlēties laiku!

Jaunākais vīrietis vilcinājās, gribēja iet projām, bet neredzēja piemērotu brīdi.

Būdā ieskanējās zvans. Visi sastinga gatavībā un gaidīja. Policists vāciski teica: – Melns *Opel Rekord*, federālais reģistrācijas numurs.

– Krēslā tik tālu nevar redzēt, viņš cenšas minēt! – amerikānis pačukstēja un piebilda: – Kā Munts zināja?

– Apklusti! – Līmass teica, stāvot pie loga. Viens no policistiem izgāja no būdas un aizgāja līdz smilšu maisu krājumam divas pēdas no baltās demarkācijas joslas, kas stiepās pāri ceļam kā tenisa laukuma gala līnija. Otrs nogaidīja, līdz viņa biedrs notupās aiz teleskopa, tad nolika binokli, paņēma melno ķiveri no vadža pie durvīm un, rūpīgi pielāgodams, uzlika to galvā. Kaut kur augstu virs kontrolpunkta iedegās loka gaisma, metot staru kūlus pār ceļu viņiem priekšā.

Policists sāka ziņojumu. Līmass to zināja no galvas.

– Auto apstājas pie pirmā posteņa. Tikai viens braucējs: sieviete. Pavādīta uz *VOPO*¹ būdu dokumentu pārbaudei. – Vīri klausījās klusēdami.

– Ko viņš saka? – jautāja amerikānis. Līmass neatbildēja. Viņš paņēma rezerves tālskati un pievērsa saspringtu skatienu Austrumvācijas robežpostenim.

– Dokumentu pārbaude pabeigta. Persona aizsūtīta uz otro kontrolposteni.

– Mister Līmas, vai tas ir jūsu cilvēks? – amerikānis neatlaidās. – Man vajadzētu zvanīt aģentūrai.

¹ *Volkspolizei* – tautas policija VDR. (*Vācu val.*)

– Pagaidiet!

– Kur auto ir tagad? Kas notiek?

– Kārtējā pārbaude, muiita! – Līmass strupi atmeta.

Līmass vēroja automašīnu. Pie šofera durvīm stāvēja divi vīri no *VOPO*; viens runāja, otrs stāvēja malā un gaidīja. Trešais policists staigāja ap automašīnu. Viņš apstājās pie bagāžnieka, tad aizgāja atpakaļ pie vadītājas. Viņš gribēja atslēgu. Viņš atvēra bagāžnieku, ieskatījās tajā, aizvēra, atdeva atslēgu vadītājai un aizsoļoja trīsdesmit jardus pa ceļu līdz vietai, kur starp diviem pretējiem kontrolpunktiem stāvēja vientuļš Austumvācijas sargkareivis – drukns stāvs zābakos un maisveida biksēs. Abi stāvēja un sarunājās, juzdamies neveikli loka gaismas spožumā.

Ar nevērīgu žestu viņi pamāja, lai auto dodas tālāk. Tas aizbrauca līdz abiem sargkareivjiem ceļa vidū un apstājās atkal. Vīri apgāja automobilim apkārt, apstājās malā, brīdi sarunājās un beidzot gluži vai negribīgi ļāva tam šķērsot joslu uz Rietumu teritoriju.

– Vai tas ir cilvēks, kuru gaidījāt, mister Līmas? – amerikānis jautāja.

– Jā, tas ir tas cilvēks.

Uzslējis vējjakas apkakli, Līmass izgāja dzestrajā oktobra vējā. Viņš atcerējās cilvēku pūli toreiz. Būdas iekšienē bija izdevies aizmirst apjukušo seju jūru. Cilvēki mainījās, bet sejas izteiksme palika tā pati. Tie atgādināja bezpalīdzīgo pūli, kāds mēdz pulcēties satiksmes negadījuma vietā, kur neviens nezina, kā tas noticis un vai gulošo ķermeni vajadzētu pārvietot. Caur starmešu gaismas kūļiem kā nepārtraukts, kustīgs aizkars virmoja dūmi vai putekļi, iezīmēdami izgaismojuma robežas.

Līmass piegāja pie automašīnas un uzrunāja sievieti: – Kur viņš ir?

– Viņu meklēja, un viņš bēga. Ar divriteni. Par mani viņi nevarēja zināt.

– Kurp viņš devās?

– Mums bija istaba netālu no Brandenburgas vārtiem, virs kroga. Viņš tur glabāja dažas lietas, naudu, dokumentus. Domāju, ka viņš aizbrauca uz turieni. Pēc tam dosies šurp.

– Šonakt?

– Viņš teica, ka šonakt. Visi pārējie ir notverti – Pauls, Fīreks, Lendsers, Salomons. Viņam nav daudz laika.

Līmass, brīdi klusēdams, raudzījās viņā.

– Arī Lendsers?

– Pagājušajā naktī.

Līmasam blakus nostājās policists.

– Jums jābrauc projām no šejienes, – viņš teica. – Šķērsošanas punktu nedrīkst nosprostot.

Līmass pa pusei pagriezās pret viņu.

– Ejiet pie velna! – viņš atcirta. Vācietis sastinga, bet sieviete teica:

– Kāp iekšā! Aizbrauksim līdz stūrim.

Līmass sēdās viņai blakus, un abi lēnām aizbrauca līdz ceļa pagriezienam.

– Es nezināju, ka tev ir auto, – viņš teica.

– Tas pieder manam vīram, – sieviete vienaldzīgi atbildēja. – Karls tev droši vien nav teicis, ka esmu precējusies? – Līmass klusēja. – Mēs ar vīru strādājam optikas firmā. Mums ļāva braukt pāri robežai darījumu dēļ. Karls tev pateica tikai manu meitas uzvārdu. Viņš negribēja, lai es saistos ar... tevi.

Līmass izvilka no kabatas atslēgu.

– Tev vajadzēs kaut kur apmesties, – viņš teica. Balss bija neskanīga. – Albrehta Dīrera ielā blakus muzejam ir dzīvoklis.

Numurs 28 A. Tur tu atradīsi visu, kas vajadzīgs. Es piezvanīšu, kad viņš ieradīsies.

– Es palikšu šeit kopā ar tevi.

– Es šeit nepalikšu. Brauc uz dzīvokli! Es piezvanīšu. Pašlaik nav jēgas te gaidīt.

– Bet viņš brauks uz šo robežpunktu.

Līmass pārsteigts paskatījās uz sievieti.

– Viņš tev to teica?

– Jā. Viņš šeit pazīst vienu no VOPO vīriem, sava dzīvokļa saimnieka dēlu. Tas var palīdzēt. Tāpēc viņš izvēlējās tieši šo ceļu.

– Un to viņš izstāstīja *tev*?

– Viņš man uzticas. Izstāstīja man visu.

– Ak Dievs...

Līmass iedeva viņai atslēgu un atgriezās kontrolposteņa būdā, prom no aukstuma. Policisti, viņam ienākot, klusi sarunājās savā starpā; lielākais demonstratīvi pagriezās viņam muguru.

– Es atvainojos! – Līmass teica. – Piedodiet, ka jums uzkliežu. – Viņš atvēra nobružātu portfeli un rakņājās tajā, līdz atrada meklēto: puspuddeli viskija. Vecākais vīrietis ar galvas mājienu to pieņēma, pielēja līdz pusei katru kafijas krūzi un papildināja tās ar melnu kafiju.

– Kur palika amerikānis? – Līmass jautāja.

– Kas?

– CIP puisis. Tas, kurš bija kopā ar mani.

– Guļamlaiks! – atbildēja vecākais vīrietis, un visi iesmējās.

Līmass nolika krūzi un teica:

– Kādi ir jūsu noteikumi attiecībā uz šaušanu, lai aizsargātu cilvēku, kurš šķērso robežu? Cilvēku, kurš bēg.

– Mēs drīkstam piesegt viņu tikai tad, ja VOPO šauj mūsu sektorā.

– Tas nozīmē, ka jūs nedrīkstat šaut, pirms cilvēks pārgājis robežu?

Vecākais vīrietis atbildēja: – Mēs nedrīkstam šaut pirmie, mister...

– Tomass, – Līmass atbildēja, – Tomass. – Viņi sarokojās, un abi policisti nosauca savus vārdus.

– Mēs nedrīkstam šaut pirmie. Tā ir taisnība. Mums stāsta, ka sākoties karš, ja mēs tā darišot.

– Muļķības! – viskija iedrošināts, paziņoja jaunākais policists. – Ja šeit nebūtu sabiedroto, mūris vispār būtu jau pazudis.

– Un Berlīne arī, – norūca vecākais.

– Šonakt ieradīsies kāds cilvēks, – Līmass strupi noteica.

– Šeit? Šajā šķērsošanas punktā?

– Ļoti svarīgi ir dabūt viņu pāri. Munta vīri viņu meklē.

– Ir vēl vietas, kur var pārrāpties pāri, – teica jaunākais policists.

– Nav tas gadījums. Viņš centīsies izslidēt pa tiešo; viņam ir dokumenti, ja tie vēl ir derīgi. Viņam ir divritenis.

Kontrolpunktā bija tikai viens apgaismojums – lasāmlampa ar zaļu kupolu, bet būdu piestaroja starmešu gaismu spožums gluži kā mākslīga mēnesgaisma. Bija iestājusies tumsa un līdzīgai klusums. Vīri sarunājās tā, it kā baidītos no noklausīšanās. Līmass piegāja pie loga un gaidīja. Pretī bija ceļš, un uz abām pusēm no tā stiepās Berlīnes Mūris – netīrs, neglīts veidojums no gāzbetona blokiem un dzeloņdrāšu vijumiem, primitīvas dzeltenas gaismas apspīdēts kā koncentrācijas nometnes žogs. Uz austrumiem un rietumiem no Mūra pletās Berlīnes neatjaunotā daļa: gruvešu pus pasaule, divās dimensijās iezīmēts kara rētu lauks.

Tā sasodītā sieviete, Līmass nodomāja, un tas nejēga Karls, kas bija melojis par viņu. Melojis noklusējot, kā dara aģenti visā

pasaulē. Iemāci viņiem krāpties, slēpt pēdas, un viņi piekrāps arī tevi. Karls tikai vienu reizi bija parādījies kopā ar Elvīru, pagājušajā gadā pēc vakariņām Širca ielā. Karlam nupat bija uzsmaidījusi veiksmē, un Kontrolieris gribēja viņu satikt. Kontrolieris vienmēr atbalstīja veiksmīgos. Viņi bija kopā paēduši vakariņas – Līmass, Kontrolieris un Karls. Karlam patika tādi pasākumi. Viņš ieradās saposies kā svētdienas skolas audzēknis, spodrs un tīrs, nocēla platmali, izturējās ar cieņu. Kontrolieris piecas minūtes kratīja viņa roku un teica: – Gribu, lai jūs zināt, cik mēs esam apmierināti, Karl, traki apmierināti! – Līmass bija noskatījies un domājis: tas mums izmaksās vēl pāris simtu gadā. Pēc vakariņām Kontrolieris bija vēlreiz paspiedis viņiem roku, zīmīgi pamājis ar galvu un licis saprast, ka viņam jādodas riskēt ar dzīvību citā vietā, un iekāpis automašīnā blakus savam šoferim. Pēc tam Karls bija smējies, Līmass bija smējies viņam līdzī, un abi bija pabeiguši dzert šampanieti, joprojām smie damies par Kontrolieri. Vēlāk viņi bija devušies uz *Alter Fass*, kā uzstājis Karls, un tur viņus gaidīja Elvīra, četrdesmitgadīga blondīne, sīksta kā krams.

– Šis ir mans vislabāk glabātais noslēpums, Alek, – Karls bija teicis, un Līmasu tas bija sadusmojis. Vēlāk sekoja strīds.

– Cik daudz viņa zina? Kas viņa ir? Kur tu viņu satiki? – Karls saīga un atteicās atbildēt. Pēc tam viss sagāja šķērsām. Līmass gribēja pārkārtot ierasto kārtību, nomainīt tikšanās vietas un paroles, bet Karls nepiekrita. Viņš zināja, kas aiz tā slēpās, un viņam tas nepatika.

– Ja tu viņai neuzticies, tagad tikpat ir par vēlu! – Karls bija teicis. Līmass bija sapratis mājienu un aplklusis. Tomēr pēc tam viņš bija kļuvis piesardzīgs, daudz mazāk stāstījis Karlam, daudz vairāk izmantojis aplinku paņēmienus no spiegu arsenāla. Un tagad viņa ir te, ar savu auto, zina visu: gan kopējo

tiklu, gan drošo māju – it visu, un Līmass zvērēja – ne jau pirmoreiz – nekad vairs neuzticēties otram aģentam.

Viņš piegāja pie telefona un sastādīja sava dzīvokļa numuru. Atbildēja Martas kundze.

– Mums Dīrera ielā būs viesi, – Līmass teica. – Vīrietis un sieviete.

– Precējušies? – jautāja Marta.

– Gandrīz, – Līmass atbildēja, un viņa iesmējās savus biedējošos smieklus. Kad viņš nolika klausuli, viens no policistiem pagriezās pret viņu.

– Tomasa kungs! Ātri! – Līmass piesteidzās pie novērošanas loga.

– Vīrietis, Tomasa kungs, – čukstēja jaunākais policists, – uz divriteņa! – Līmass paņēma binokli.

Tas bija Karls, nepārprotami pazīstams jau no attāluma; ietīnīti vecā vērmahta lietusmēteli, viņš cītīgi mina velosipēda pedāļus. Viņam ir izdevies, Līmass nodomāja, viņam noteikti ir izdevies, viņš ir izgājis dokumentu pārbaudi, vēl palikusi tikai valūtas un muitas kontrole. Līmass noskatījās, kā Karls atbalsta divriteni pret nožogojumu un nevērīgi aizsoļo līdz muitas ēkai. Tikai nepārcenties, viņš domās brīdināja. Beidzot Karls iznāca ārā, draudzīgi pamāja vīrietim pie barjeras, un sarkanbaltais šķērslis lēni pacēlās augšup. Viņš bija ticis cauri, viņš tuvojās, viņam bija izdevies. Vēl tikai *VOPO* ceļa vidū, robežlīnija un drošība.

Tajā brīdī Karls, šķiet, izdzirdēja kādu skaņu un nojauta briesmas; pametis skatienu pār plecu, viņš sāka sparīgi mīt pedāļus, noliecies zemu virs stūres. Vientuļlais sargkareivis uz tilta bija pagriezies un vēroja Karlu. Tad, pavisam negaidot, baltas un spožas iedegās starmešu gaismas, kas sagūstīja un turēja Karlu savā varā kā trusi automašīnas staru kūlī. Griezīgi

iegaudojās sirēna, atskanēja kļiedzošas pavēles. Abi policisti Līmasam priekšā noietās uz ceļiem un raudzījās caur smilšu maisu spraugām, veikli pielādēdami automātus.

Austrumvācijas sargkareivis izšāva, piesardzīgi tēmēdams projām no viņiem, pats savā teritorijā. Pirmais šāviens šķita pagrūžam Karlu uz priekšu, otrais itin kā paraujam atpakaļ. Viņš joprojām kustējās, joprojām mina pedāļus, pabrauca garām sargkareivim, un sargkareivis joprojām šāva uz viņu. Tad Karls sabruka, noslīga zemē, un viņi pavisam skaidri dzirdēja krītošā divriteņa šķindas. Līmass cerēja uz Dievu, lai Karls būtu miris.

2

Cirks

Viņš raudzījās, kā lejā attālinās Tempelhofas skrejceļš.

Līmass nemēdza nodoties dziļām filozofiskām pārdomām. Viņš zināja, ka ir norakstīts – tas bija dzīves fakts, ar kuru turpmāk būs jāsadzīvo, tāpat kā cilvēkam jāsadzīvo ar vēzi vai ieslodzījumu. Viņš zināja, ka nekādi psiholoģiski līdzekļi nevar aizpildīt plaisu starp bijušo un esošo. Viņš uzņēma neveiksmi tāpat, kā nākotnē droši vien uzņems nāvi, – ar cinisku nepatiku un vientuļnieka drosmi. Viņš bija noturējies ilgāk par daudziem un tagad bija sakauts. Mēdz sacīt, ka suns dzīvojot tik ilgi, kamēr dzīvi ir viņa zobi, un, tēlaini runājot, Līmasa zobi bija izrauti, un tos bija izrāvis Munts.

Pirms desmit gadiem viņam bija iespēja izvēlēties otru ceļu – anonīmajā valdības ēkā Kembridžas laukumā netrūka kabineta darbu, ko Līmass būtu varējis uzņemties un turpināt līdz Dievs vien zina kādam vecumam, bet Līmass nebija tāds cilvēks. Tāpat kā žokejs nevar kļūt par totalizatora darbinieku, lieki būtu gaidīt, lai Līmass nomaina operatīvo darbību pret tendenciozu teoretizēšanu un slēptiem pašlabuma meklējumiem Vaitholā. Viņš bija palicis Berlīnē, zinādams, ka personāldaļa ir paredzējusi katra gada beigās pārskatīt viņa dosjē, – palicis ar sev raksturīgo stūrgalvību, apņēmību un ticību labvēlīgam pāvērsienam. Izlūkdieneņa darbam ir viens morāles likums – to

attaisno rezultāti. Šo likumu godāja pat Vaithola sofistika, un Līmass panāca rezultātus. Līdz brīdim, kad uzradās Munts.

Līmass apbrīnojami ātri bija aptvēris, ka Munts nozīmē ļaunu vēstījumu.

Hanss Dīters Munts bija dzimis pirms četrdesmit diviem gadiem Leipcigā. Līmass zināja viņa biogrāfijas datus, fotogrāfiju dokumentu vāku iekšpusē, neizteiksmīgo, skarbo seju zem linu krāsas matiem; zināja no galvas stāstu par Munta iespaidīgo augšupeju līdz *Abteilung*¹ otrā svarīgākā cilvēka un operāciju vadītāja postenim. Muntu neieredzēja pat viņa nodaļas darbinieki. Līmass to zināja no pārbēdzēju liecībām un no Rīmeka, kas, būdams Vācijas Sociālistiskās Vienības partijas Prezidija loceklis, kopā ar Muntu sēdēja drošības komiteju sapulcēs un no viņa baidījās. Izrādījās, ka pamatoti, jo Munts bija viņu nogalinājis.

Līdz 1959. gadam Munts kā maznozīmīgs *Abteilung* funkcionārs bija darbojies Londonā Austrumvācijas Tērauda Misiņas aizsegā. Pēc tam kad viņš bija nogalinājis divus no saviem aģentiem, lai glābtu paša ādu, Munts steigšus atgriezās Vācijā, un vairāk nekā gadu par viņu nekas nebija dzirdams. Pavisam pēkšņi viņš atkal uzradās *Abteilung* Leipcigas birojā kā Budžeta departamenta priekšnieks, kas atbildīgs par valūtas, aprīkojuma un personāla sadali īpašiem uzdevumiem. Tā paša gada beigās *Abteilung* iekšienē sākās vērienīga cīņa par varu. Krasi samazinājās padomju sadarbības dienesta virsnieku skaits un ietekme, vairāki vecās gvardes ierēdņi tika atlaisti ideoloģisku pamatojumu dēļ, un uz skatuves parādījās trīs vīri: Fīdlers kļuva par pretizlūkošanas vadītāju, Jāns pārņēma Munta sadales priekšnieka vietu, un pats Munts četrdesmit viena gada vecumā tika pie treknākā kumosa – kļuva par operāciju

¹ Austrumvācijas militārais un izlūkošanas dienests. (*Vācu val.*)

vadītāja vietnieku. Tad sākās jaunais stils. Pirmais aģents, kuru Līmass zaudēja, bija meitene. Viņa bija tikai sīks posms kopējā tīklā un tika izmantota kurjera darbiem. Viņu nošāva uz ielas pēc iznākšanas no Rietumberlīnes kinoteātra. Slepkaavu neatrada, un sākumā Līmass sliecās norakstīt to kā negadījumu, kam nav sakara ar viņa darbu. Mēnesi vēlāk blakus dzelzceļa uzbērumam atrada mirušu un sakropļotu Drēzdenes dzelzceļa darbinieku, bijušo Pītera Gilema tīkla aģentu. Līmass saprata, ka tā vairs nav sagādīšanās. Drīz pēc tam tika arestēti divi citi Līmasam pakļautā tīkla aģenti, kuriem piesprieda nāvessodu. Tā tas turpinājās – nesaudzīgi un nomācoši.

Un tagad viņi bija notvēruši Karlu, un Līmass brauca projām no Berlīnes tāpat, kā bija tur ieradies, – bez neviena vērā ņemama aģenta. Munts bija uzvarējis.

Līmass bija neliela auguma vīrietis ar īsi apgrieztiem, tēraudpeļēkiem matiem un atlētisku peldētāja miesasbūvi. Viņš bija ļoti spēcīgs. Šo spēku izstaroja gan viņa mugura, gan pleci un kakls, gan plaukstu un pirkstu masīvie apveidi.

Viņam bija utilitāra attieksme pret apģērbu, tāpat kā lielākoties pret citām lietām, un pat brilles, ko viņš reizumis nēsāja, bija ar metāla ietvariem. Vairākums viņa uzvalku bija no sintētiska materiāla, un nevienam no tiem nebija vestes. Priekšroku viņš deva amerikāņu krekliem ar pogām apkaklītes stūros un zamša korpēm ar gumijas zoli.

Viņam bija pievilcīga seja ar attīstītiem muskuļiem un spītīgu vaibstu ap plānajām lūpām. Viņa acis bija brūnas un mazas; daži to dēvēja par īru iezīmi. Līmasu bija grūti precīzi raksturot. Ja viņš ieietu Londonas klubā, šveicars noteikti nenoturētu viņu par kluba biedru; Berlīnes naktsklubā viņam parasti ierādīja labāko galdiņu. Viņš izskatījās pēc cilvēka, kurš var sagādāt

nepatikšanas, pēc cilvēka, kurš rūpīgi seko savām naudas lietām, pēc cilvēka, kuru īsti nevar saukt par džentlmeni.

Lidmašīnas stjuartei Līmass likās interesants. Varbūt viņš ir no ziemeļu apgabaliem, stjuarte sprieda, un tā varēja būt patiesība, un droši vien bagāts, bet tā nebija patiesība. Viņa minēja, ka Līmasam varētu būt apmēram piecdesmit gadu, un tas bija diezgan tuvu patiesībai. Viņa sprieda, ka Līmass ir neprecējies, un tā bija daļēja patiesība. Kaut kur pagātnē bija šķiršanās, kaut kur bija bērni, kas tagad jau sasnieguši pusaudža gadus un saņēma pabalstu no diezgan savādas privātbankas Sitijā.

– Ja vēlaties vēl vienu viskiju, – stjuarte teica, – tad sakiet tūlīt! Pēc divdesmit minūtēm mēs nolaidīsimies Londonas lidostā.

– Nevajag. – Viņš neskatījās uz stjuarti; viņš skatījās pa logu lejup uz Kentas pelēki zaļajiem laukiem.

Lidostā Līmasu sagaidīja Faulijs, lai aizvestu viņu uz Londonu.

– Kontrolieris ir pārskaities par Karlu, – viņš teica, iesāņus lūkodamies uz Līmasu. Līmass pamāja ar galvu.

– Kā tas notika? – jautāja Faulijs.

– Uz viņu šāva. Munts tika viņam uz pēdām.

– Miris?

– Ceru, ka šobrīd jā. Tā viņam būtu labāk. Karlam gandrīz izdevās. Nevajadzēja steigties, viņi skaidri nevarēja zināt. *Abteilung* nokļuva kontrolpunktā, tiklīdz Karls bija izlaists cauri. Viņi ieslēdza sirēnu, un viens *VOPO* vīrs sašāva Karlu divdesmit jardus pirms robežlinijas. Nokritis viņš vēl brīdi kustējās un tad palika nekustīgi guļam.

– Nabaga velns.

– Tieši tā, – noteica Līmass.

Faulijam nepatika Līmass, bet, ja Līmass to zināja, viņam tas nerūpēja. Faulijs bija cilvēks, kurš piederēja pie klubiem, nēsāja efektīgas kaklasaites, izteica viedokļus par sportistu prasmēm un ieņēma nozīmīgu vietu biroja korespondencē. Līmasu viņš uzskatīja par aizdomīgu, savukārt Līmass viņu uzskatīja par muļķi.

– Kādā nodaļā tu esi? – jautāja Līmass.

– Personāldaļā.

– Patīk?

– Aizraujoši.

– Kur es tagad būšu? Rezervē?

– To tev labāk lai pasaka Kontrolieris, vecīt.

– Vai tu zini?

– Protams.

– Tad kāpēc nesaki, velns lai parauj?

– Piedod, vecīt! – Faulijs atbildēja, un Līmass pēkšņi gandrīz zaudēja savaldīšanos. Tad viņš iedomājās, ka Faulijs tikpat droši vien melo.

– Labi, tad pasaki man vismaz vienu! Vai man jāmeklē draņķa dzīvoklis Londonā?

Faulijs pakasīja ausi. – Nedomāju vis, vecīt, nē.

– Nē? Paldies par to pašu.

Viņi apstājās pie stāvlaika skaitītāja netālu no Kembridžas laukuma un kopā iegāja vestibilā.

– Tev jau laikam nav caurlaides? Vajadzēs aizpildīt papīru, vecais.

– Kopš kura laika mums ir caurlaides? Makkols mani pazīst kā savu māti!

– Vienkārši jauna kārtība. Saproti, Cirks paplašinās.

Līmass neatbildēja, pamāja Makkolam ar galvu un iegāja liftā bez caurlaides.

Kontrolieris paspieda viņa roku uzmanīgi kā ārsts, kurš iztausta kaulus.

– Tu noteikti esi briesmīgi noguris, – viņš kā atvainodamies teica. – Sēdies! – Tā pati nomācošā balss, pedantiski griezīgais tonis.

Līmass apsēdās krēslā pretī olīvzaļam elektriskajam kamīnam, uz kura stāvēja ūdens krūze.

– Auksti, vai ne? – Kontrolieris jautāja. Viņš bija noliecies virs uguns un berzēja plaukstas. Zem melnās žaketes viņš valkāja adītu jaku netīri brūnā krāsā. Līmass atcerējās Kontroliera sievu, sīku, aprobežotu sievieti, vārdā Mendija, kas laikam domāja, ka vīrs strādā Ogļu pārvaldē. Droši vien viņa to uzadīja pati.

– Pārāk sauss gaiss, tur tā bēda, – Kontrolieris turpināja. – Apkarojot aukstumu, mēs kaltējam gaisu. Tas ir tikpat bīstami. – Viņš aizgāja pie rakstāmgalda un nospieda pogu. – Mēģināsim dabūt kafiju, – viņš teica. – Diemžēl Džiniņa ir atvaļinājumā. Iedeva man kaut kādu jaunu meiteni. Diez kas nav.

Viņš izskatījās mazāks, nekā Līmass viņu atcerējās, citu pārmaiņu nebija. Tā pati uzspēlētā draudzība, tas pats akadēmiski augstprātīgais stils, tās pašas bailes no caurvējiem; formāla pielāgība pēc Līmasam pilnīgi svešiem standartiem. Tas pats remdenais smaids, tā pati iestudētā biklība, tā pati šķietami vainīgā turēšanās pie uzvedības kodeksa, kuru pats izliekas uzskatām par smieklīgu. Tā pati banalitāte.

Kontrolieris izņēma no rakstāmgalda atvilktnes paciņu ar cigaretēm un vienu iedeva Līmasam.

– Drīz tās kļūs dārgākas, – viņš teica, un Līmass atbilstoši pamāja ar galvu. Ieslīdinājis cigarešu paciņu kabatā, Kontrolieris apsēdās. Brīdi valdīja klusums, un beidzot Līmass teica:

– Rīmeks ir miris.